

1 Moram li tužbu podnijeti redovnom građanskom sudu ili specijaliziranom sudu (npr. sudu za radne sporove)?

U skladu sa Zakonom o ustrojstvu sudova i upravljanju njima u Mađarskoj postoji samo jedna vrsta specijaliziranog suda: upravni i radni sudovi koji odlučuju o radnim i upravnim stvarima. Stvarima koje nisu radne i upravne bave se redovni sudovi.

Osim ako je zakonom predviđeno drukčije, presuda u upravnim sporovima donosi se u postupku pred upravnim sudom. Predmeti upravnog spora obuhvaćaju zakonitost djelovanja ili propust u djelovanju određenog upravnog tijela, čija je svrha ili učinak izmjena pravnog statusa tijela za koje je mjerodavno ili na koje utječe upravno pravo. Sporovi povezani s odnosima u okviru javnih usluga i upravnim ugovorima isto su tako upravni sporovi. Prvostupanjsku presudu o upravnom sporu donose upravni i radni sudovi ili, u slučajevima predviđenima zakonodavstvom, regionalni sudovi (*törvényszék*) ili Vrhovni sud Mađarske (*Kúria*).

Nadležnost upravnih i radnih sudova obuhvaća tužbe podnesene upravnim sudovima i druge postupke pred upravnim sudovima za koje u skladu sa zakonodavstvom nisu nadležni regionalni sudovi ili Vrhovni sud Mađarske.

Osim ako je zakonom predviđeno drukčije, regionalni sudovi nadležni su za predmete koji se odnose na upravne radnje neovisnih regulatornih tijela, neovisnih tijela državne uprave i vladinih ureda na temelju Zakona o tijelima središnje državne uprave, tijela za upravljanje željeznicama, tijela nadležnog za zrakoplovstvo i Mađarsku središnju banku, osim u slučajevima koji se odnose na odnose u okviru javnih usluga.

Regionalni sudovi odlučuju u postupcima imenovanja upravnih tijela, sudskim postupcima povezanim s izvršavanjem prava okupljanja, postupcima povezanim s pristupom povjerljivim podacima i u pravnim sporovima koji se odnose na zakonom određena strukovna tijela.

Vrhovni sud Mađarske nadležan je za postupke ocjene sukoba između određene odluke lokalne vlasti i drugog zakonodavstva, postupke koji se odnose na neispunjavanje obveze donošenja propisa te postupke za uspostavu postupovnih načina za rješavanje ustavne tužbe.

Postupci na temelju radnog prava uključuju one koji proizlaze iz pravnih odnosa uspostavljenih na temelju Zakonika o radu, zaposlenja u javnom sektoru, odnosa u okviru usluga, osim kako je propisano zakonom, sudjelovanja u programima zapošljavanja, ugovora o radu sklopljenih na temelju Zakona o sportu, ugovora o naukovanju sklopljenih u okviru strukovnog osposobljavanja, ugovora o stažiranju studenata na temelju Zakona o državnom visokom obrazovanju, radnih odnosa koje su sa socijalnim zadrugama ili zadrugama za zapošljavanje uspostavili članovi takvih zadruga, te postupaka pokrenutih radi izvršavanja drugih potraživanja u okviru radnog prava, kako je navedeno u Zakoniku o radu. Postupak na temelju radnog prava ostaje takav čak i ako se promijeni osoba koja predstavlja bilo koju stranku zbog ustupa, preuzimanja duga ili sukcesije poslodavca ili ako se promijeni osoba koja predstavlja poslodavca. Ako zaposlenik ima novčana potraživanja u odnosu na nesolventnog poslodavca, a one proizlaze iz potraživanja na temelju radnog prava te su povezana s imovinom koja je dio nesolventne mase i osporava ih upravitelj u slučaju nesolventnosti, zaposlenik može pokrenuti postupak na temelju radnog prava protiv tog poslodavca nakon početka postupka u slučaju nesolventnosti.

2 Ako je predmet u nadležnosti redovnih građanskih sudova (odnosno ako ti sudovi imaju odgovornost za takve predmete), kako doznati kojem sudu treba podnijeti tužbu?**2.1 Postoji li razlika između nižih i viših redovnih građanskih sudova (npr. okružnih sudova kao nižih sudova i regionalnih sudova kao viših sudova), a ako postoji, koji je sud nadležan za moj predmet?**

U skladu sa Zakonom o ustrojstvu sudova i upravljanju njima, presude u prvom stupnju donose okružni sudovi (*járásbíróság*) i regionalni sudovi. Regionalni sudovi donose prvostupanjske odluke u predmetima za koje u skladu sa zakonom nisu nadležni okružni sudovi. Okružni sudovi nadležni su za sljedeće:

(a) postupke povezane s imovinskim pravima ako vrijednost imovine ne iznosi više od 30 milijuna HUF ili ako se ne može utvrditi vrijednost potraživanja na temelju imovinskih prava, osim

(aa) postupaka povezanih s autorskim i njima srodnim pravima te pravima industrijskog vlasništva

(ab) postupaka pokrenutih radi naplate naknade štete povezane s izvršavanjem službene ovlasti i povrata imovine

(ac) postupaka pokrenutih na temelju javnog interesa

(ad) postupaka povezanih s osnivanjem i zakonitim radom pravne osobe

(ae) sporove između pravnih osoba i njihovih trenutačnih ili bivših članova te sporove među trenutačnim ili bivšim članovima, koji proizlaze iz njihovih članskih odnosa

(b) postupke povezane s osobnim statusom

(c) postupke izvršenja.

Regionalni sudovi ne odlučuju samo u prvom stupnju, već i u drugom, kad je riječ o žalbama protiv odluka koje su donijeli okružni sudovi te upravni i radni sudovi.

Regionalni žalbeni sudovi (*ítélőtábla*) odlučuju o zahtjevima za pravni lijek protiv odluka regionalnih sudova te rješavaju druge predmete za koje su nadležni.

Vrhovni je sud Mađarske *Kúria*. U predmetima određenima zakonodavstvom, Vrhovni sud odlučuje o zahtjevima za pravni lijek protiv odluka regionalnih sudova i regionalnih žalbenih sudova, donosi odluke o zahtjevima za sudsko preispitivanje, sukobima između odluka lokalne vlasti i drugih zakonodavnih akata te, prema potrebi, stavlja takve odluke izvan snage, utvrđuje izvršavaju li tijela lokalne vlasti zakonsku obvezu donošenja propisa te rješava druge predmete za koje je nadležan.

2.2 Mjesna nadležnost (je li sud u gradu A ili gradu B nadležan za moj predmet?)**2.2.1 Osnovno pravilo mjesne nadležnosti**

Sud koji je nadležan za mjesto boravišta tuženika nadležan je za sve predmete za koje nijedan drugi sud nije isključivo nadležan.

Ako tuženikovo mjesto boravišta nije u Mađarskoj, sudska nadležnost određuje se prema mjestu privremenog boravišta tuženika u Mađarskoj. Ako boravište tuženika nije poznato ili je u inozemstvu, u obzir se uzima njegovo posljednje mjesto privremenog boravišta u Mađarskoj. Ako se ono ne može utvrditi ili ako ga tuženik nema, sudska nadležnost utvrdit će se na temelju mjesta boravišta tužitelja u Mađarskoj ili, ako ono nije poznato, na temelju mjesta njegova privremenog boravišta. Ako tužitelj nije fizička osoba, sudska nadležnost utvrdit će se na temelju njegova sjedišta u Mađarskoj.

Ako mjesto rada tuženika nije isto kao njegovo mjesto boravišta, sud će najkasnije na zahtjev tuženika dostavljen u okviru njegova pisanog odgovora na tužbu ustupiti predmet na raspravu i odlučivanje sudu nadležnom za mjesto rada.

Ako je postupak pokrenut protiv osobe koja nije fizička osoba, opća sudska nadležnost ne ovisi samo o sjedištu te osobe, već i o mjestu rada tijela ili organizacijske jedinice ovlaštene za zastupanje osobe i djelovanje u pravnom sporu. U slučaju dvojbe mjesto poslovanja mora se smatrati sjedištem. Ako se sjedište osobe koja nije fizička osoba nalazi u Budimpešti, ali poslovanje obuhvaća područje Peštanske županije, o predmetu odlučuje sud koji je nadležan za Peštansku županiju.

Ako osoba koja nije fizička osoba nema sjedište u Mađarskoj, sudska nadležnost za postupke koje pokreće mađarski tužitelj koji nije fizička osoba utvrđuje se na temelju sjedišta ili mjesta rada tužitelja. Ako je tužitelj mađarska fizička osoba, sudska nadležnost utvrdit će se prema mjestu boravišta tužitelja ili, ako ono ne postoji, prema mjestu njegova privremenog boravišta.

2.2.2 Iznimke u odnosu na osnovno pravilo

2.2.2.1 Kada mogu odabrati između suda u mjestu u kojem tuženik živi (sud određen primjenom osnovnog pravila) i drugog suda?

Ako ne postoji sud s isključivom nadležnosti, tužitelj može postupak pokrenuti pred sudom koji nije onaj s općom nadležnosti u pogledu tuženika. Konkretnije, postupak za uvođenje obveze uzdržavanja propisane zakonom može se pokrenuti pred sudom nadležnim za mjesto boravišta tužitelja; postupak povezan s vlasništvom ili posjedom nekretnina ili stvarnim pravom na nekretninu može se pokrenuti pred sudom nadležnim za mjesto na kojem se nalazi predmetna nekretnina; postupak za izvršenje ugovornog potraživanja može se pokrenuti pred sudom nadležnim za mjesto gdje je transakcija provedena ili gdje se usluga treba isporučiti; postupak za izvršenje ugovornog potraživanja potrošača protiv određenog poduzeća može se pokrenuti pred sudom nadležnim za mjesto boravišta tužitelja u Mađarskoj ili, ako to nije moguće, za mjesto njegova privremenog boravišta u Mađarskoj; dok se postupak u pogledu izvanugovorne odgovornosti može pokrenuti pred sudom nadležnim za geografsku lokaciju gdje je šteta prouzročena ili nastala.

Ako ne postoji sud s isključivom nadležnosti za određeni imovinski spor, nadležan je i sud na čijem području nadležnosti tuženik privremeno boravi tijekom predvidljivo dugog razdoblja (na primjer kao zaposlenik ili student). Sudska nadležnost ne može se utvrditi na tim osnovama u slučaju tuženika koji nemaju sposobnost nastupati u parnicama.

Pravna radnja povezana s imovinom protiv strane osobe koja nije fizička osoba može se pokrenuti i pred sudom nadležnim za mjesto boravišta osobe kojoj je povjereno upravljanje poslovima strane osobe koja nije fizička osoba. Sud nadležan za sjedište mađarske podružnice ili trgovačkog zastupnika strane osobe koja nije fizička osoba nadležan je i za takve imovinske sporove.

Zajednička tužba može se podnijeti protiv jamca i glavnog dužnika na sudu koji je na bilo kojoj osnovi nadležan za odlučivanje u postupcima protiv glavnog dužnika.

Za postupke pokrenute radi stavljanja pod skrbništvo isto je tako nadležan sud koji je nadležan za područje na kojem je tuženik smješten u rezidencijalnu socijalnu ustanovu ili prima dugotrajnu bolničku skrb ili gdje uobičajeno boravi.

U bračnim sporovima nadležan je i sud nadležan za posljednje zajedničko mjesto boravišta bračnih drugova.

Postupci koji se pokreću radi utvrđivanja roditeljstva, dogovora o roditeljskom skrbništvu, smještanja djeteta kod treće osobe, oduzimanja roditeljskog skrbništva, opoziva posvojenja, ili uzdržavanja maloljetnog djeteta mogu se pokrenuti i na sudu nadležnom za mjesto boravišta ili mjesto privremenog boravišta dotičnog maloljetnog djeteta.

2.2.2.2 Kada moram odabrati neki drugi sud, a ne onaj u mjestu u kojem tuženik živi (sud određen primjenom osnovnog pravila)?

Kada je zakonodavstvom propisano da konkretni sud ima isključivu nadležnost za predmet. Ta se odredba primjenjuje, na primjer, u slučajevima u nastavku. Osim ako je drukčije predviđeno pravom, obvezujućim pravnim aktom Europske unije ili međunarodnom konvencijom, sud nadležan za mjesto boravišta tuženika u Mađarskoj ima isključivu nadležnost za postupke koje pokreće određeno poduzeće protiv potrošača radi izvršenja potraživanja koje proizlazi iz ugovornog odnosa. Ako tuženikovo mjesto boravišta nije u Mađarskoj, isključiva sudska nadležnost određuje se prema mjestu privremenog boravišta tuženika u Mađarskoj. Ako mjesto privremenog boravišta tuženika nije poznato ili je u inozemstvu, u obzir se uzima njegovo posljednje mjesto boravišta u Mađarskoj. Ako se ono ne može utvrditi, nadležnost se mora odrediti u skladu s općim pravilima.

Ako oštećena osoba, u skladu s pravnom odredbom povezanom s ugovorima o osiguranju odgovornosti, može potraživati naknadu ili odštetu od treće strane koja nije osoba koja je prouzročila štetu, postupak koji se pokreće protiv te treće strane u isključivoj je nadležnosti suda nadležnog za mjesto boravišta tužitelja u Mađarskoj, osim ako je drukčije predviđeno pravom, obvezujućim pravnim aktom Europske unije ili međunarodnom konvencijom. Ako tužiteljevo mjesto boravišta nije u Mađarskoj, isključivu sudska nadležnost imaće sud nadležan za mjesto privremenog boravišta tužitelja u Mađarskoj. Ako tužitelj nije fizička osoba, isključiva sudska nadležnost utvrdit će se na temelju njegova sjedišta u Mađarskoj. Ako tužitelj nema boravište, privremeno boravište ili sjedište u Mađarskoj, sudska nadležnost mora se utvrditi u skladu s općim pravilima.

Postupak koji se pokreće radi prekida ili ograničavanja izvršenja u isključivoj je nadležnosti okružnog suda koji je naložio izvršenje. Ako izvršenje nije naložio okružni sud, nadležan je okružni sud mjesta boravišta dužnika.

Postupak na temelju tužbe radi povrata bespravno oduzete imovine u isključivoj je nadležnosti okružnog suda nadležnog za područje na kojem je izvršeno oduzimanje imovine.

Postupak za dopuštanje sudjelovanja u postupku izvršenja u isključivoj je nadležnosti suda koji je odbio zahtjev vjerovnika u postupku sudske izvršenja.

Postupak koji se pokreće radi promjene odluke službenika lokalne vlasti u pogledu posjeda u isključivoj je nadležnosti suda nadležnog za sjedište službenika lokalne vlasti koji je donio odluku u pogledu posjeda.

2.2.2.3 Mogu li stranke same dodijeliti nadležnost sudu koji inače ne bi bio nadležan?

Osim ako je zakonom propisano drukčije, stranke u imovinskim stvarima mogu odrediti nadležnost određenog suda za rješavanje njihova trenutačnog spora ili bilo kakvog budućeg spora koji bi mogao proizići iz određenog pravnog odnosa. Dogovor o izboru suda može se sklopiti u pisanom obliku, usmeno s pisanom potvrdom, u obliku koji je u skladu s poslovnim praksama među strankama ili, u slučaju međunarodne trgovine, u obliku koji je u skladu s uobičajenom trgovinskom praksom koja je poznata ili bi trebala biti poznata strankama i koja je općepoznata i redovito je u određenom području primjenjuju stranke koje sklapaju ugovore te vrste.

U predmetima za koje je zakonodavstvom predviđena isključiva nadležnost određenog suda, nadležnost se ne može prenijeti na drugi sud. Odabrani sud ima isključivu nadležnost, osim ako je drukčije predviđeno zakonom ili ako su se stranke drukčije dogovorile. Sporazum o odabiru suda primjenjuje se na pravne sljednike. Odabirom nadležnosti ne smije se sprječavati potrošače od izvršavanja ugovornih potraživanja protiv određenog poduzeća pred sudom u mjestu boravišta potrošača u Mađarskoj ili, ako to nije moguće, u mjestu privremenog boravišta potrošača u Mađarskoj.

U predmetima povezanim s imovinom, stranke ne smiju za svoje pravne sporove ili moguće buduće sporove koji mogu proizići iz određenog pravnog odnosa odrediti nadležnost Regionalnog suda Glavnog grada Budimpešte ili Regionalnog suda okolice Budimpešte u predmetima u kojima su nadležni regionalni sudovi, ni Središnjem okružnom sudu u Pešti u predmetima u kojima su nadležni okružni sudovi.

3 Ako je predmet u nadležnosti specijaliziranih sudova, kako doznati kojem se sudu moram obratiti?

Upravni i radni sudovi jedini su specijalizirani sudovi u Mađarskoj.

Za postupke radnog prava u načelu su mjerodavna opća pravila nadležnosti opisana u točki 2.2.1. Zaposlenik koji pokreće postupak može odabrati sud s općom nadležnosti nad tuženikom ili upravni i radni sud nadležan za mjesto boravišta zaposlenika ili, ako to nije moguće, za mjesto njegova privremenog boravišta u Mađarskoj, ili upravni i radni sud nadležan za mjesto na kojem je zaposlenik dugo radio ili još uvijek radi. Ako su jedan supodnositelj tužbe ili potraživanje u nadležnosti suda nadležnog za postupke radnog prava, dok su drugi supodnositelj ili potraživanje u nadležnosti određenog okružnog suda ili regionalnog suda, postupak je u nadležnosti radnog suda, pod uvjetom da zakonodavstvo dopušta udruživanje stranaka ili objedinjavanje potraživanja. Upravni postupci moraju se pokrenuti pred sudom na čijem je području nadležnosti izvršena upravna aktivnost koja je predmet spora, osim ako je na temelju prava utvrđena isključiva nadležnost nekog drugog suda. Ako je sporna upravna radnja izvršena u postupcima na više od jednog stupnja, predmet je u mjesnoj nadležnosti suda u mjestu u kojem je upravna radnja izvršena u prvom stupnju.

U slučaju prava, obveza i pravnih odnosa povezanih s nekretninama, mjesto izvršenja upravne aktivnosti mjesto je na kojem se nalazi predmetna nekretnina. Ako je riječ o obavješćivanju o određenoj aktivnosti ili odobravanju te aktivnosti, mjesto izvršenja mjesto je na kojem se aktivnost provodi ili se planira provesti. Osim u ta dva slučaja, mjesto izvršenja upravne aktivnosti regionalnog državnog upravnog tijela nadležnog na nacionalnoj razini mjesto je tužiteljeva boravišta ili privremenog boravišta ili, za pravne osobe i subjekte bez pravne osobnosti, sjedište subjekta ili, ako to nije moguće, sjedište upravnog tijela. Peštanska županija mjesto je izvršavanja upravnih aktivnosti koje se izvršavaju u sjedištu tijela državne uprave čije se sjedište nalazi u Budimpešti, ali čija nadležnost obuhvaća uglavnom Peštansku županiju ili neki njezin dio. U slučaju nedjelovanja, mjesto izvršavanja upravne aktivnosti mjesto je sjedišta upravnog tijela, osim u prethodno navedena tri slučaja.

Određeni upravni i radni sudovi imaju mjesnu nadležnost za određene regije. To su Upravni i radni sud za Glavni grad Budimpeštu, Upravni i radni sud za okolicu Budimpešte, Upravni i radni sud u Debrecinu, Upravni i radni sud u Győru, Upravni i pravni sud u Miškolcu, Upravni i pravni sud u Pečuhu, Upravni i pravni sud u Segedinu, Upravni i pravni sud u Vesprimu.

Nadležnost za postupke koji se odnose na socijalnu sigurnost, doprinose za socijalnu sigurnost ili zaštitu djece te doprinose ili naknade koje osigurava državni zavod za zapošljavanje imaju upravni i radni sudovi nadležni za mjesto boravišta tužitelja ili, ako je tužitelj pravna osoba ili subjekt bez pravne osobnosti, za sjedište tužitelja ili, ako to nije moguće, za sjedište upravnog tijela.

Postupci koji se odnose na upravne ugovore moraju se pokrenuti pred regionalnim sudom u čijoj je nadležnosti sklopljen predmetni ugovor. Sud koji je na bilo kojoj osnovi nadležan za glavnog dužnika bit će nadležan za tužbu protiv jamca.

Ako je upravna aktivnost izvršena u inozemstvu, postupak je u isključivoj nadležnosti Upravnog i radnog suda Glavnog grada Budimpešte.

Osim ako je zakonom predviđeno drukčije, stranke upravnog ugovora mogu donijeti klauzulu o izboru suda o kojoj su neovisno pregovarale, u kojoj nadležnost za bilo koji budući pravni spor do kojeg bi moglo doći između njih u vezi s upravnim ugovorom povjeravaju upravnom i radnom sudu s mjesnom nadležnosti za određenu regiju. Osim ako je zakonom predviđeno drukčije ili ako su se stranke dogovorile drukčije, odabrani sud ima isključivu nadležnost za sve postupke koji se odnose na upravni ugovor. Sporazum o odabiru suda primjenjivat će se i na pravne sljednike.

U predmetima za koje je zakonodavstvom predviđena isključiva nadležnost određenog suda, nadležnost se ne može prenijeti na drugi sud.

Stranke ne mogu nadležnost za svoje buduće sporove koji bi mogli proizići iz upravnog ugovora povjeriti Upravnom i radnom sudu Glavnog grada Budimpešte.

Postupci povezani s odnosom u okviru javnih usluga moraju se pokrenuti pred sudom koji ima mjesnu nadležnost za mjesto obavljanja posla. Ako je tužitelj fizička osoba, postupak se može pokrenuti i pred sudom koji je nadležan za mjesto boravišta tužitelja.

Regionalni sud Glavnog grada Budimpešte ima isključivu nadležnost za žalbe protiv odluka upravnih i radnih sudova te za postupke u nadležnosti regionalnih sudova.

Posljednji put ažurirano: 07/09/2021

Verziju ove stranice na nacionalnom jeziku održava odgovarajuća kontaktna točka EJA-a. Prijevođe je napravila služba Europske komisije. Moguće promjene u originalu koje su unijela nadležna nacionalna tijela možda još nisu vidljive u drugim jezičnim verzijama. Europska pravosudna mreža i Europska komisija ne preuzimaju nikakvu odgovornost u pogledu informacija ili podataka sadržanih ili navedenih u ovom dokumentu. Pogledajte pravnu obavijest kako biste vidjeli propise o autorskim pravima države članice odgovorne za ovu stranicu.